

Г О Л О С

пептръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 41.

Luni, 9. Oktomvie.

1844.

МЕТОДЪЛ ЛЪИ ЛАЛІЧ

a viadeka търварае ши тѣшкѣтѣра де шерпі веніпаді.

Дѣпъ че D. Іосіѳ Лаліч, каре се а-флъ професор нормал дп Вервовад дп Кроація, комитатѣл Загравзлі кѣпѣтасе дп цінѣтѣрїле ачелеа о фашѣ общеаскъ, кѣткъ дѣпсѣл ар авеа тп мѣжлок вїндекѣторїз асѣпра тѣрѣрїї ши тѣшкѣтѣрїї де шерпі веніпаді, фѣ нѣмат ла а. 1839 ши дп знеле локѣрї мїлітаре де не аколо, ка еѣ вїндече тпї оаменї тѣшкѣді де кѣпї тѣрваді. Шї дѣпѣче атѣт леакѣрїле, кѣт ши методѣл сѣѣ вїндекѣторїз фѣрѣ кѣ ачееа порокоасѣ зѣтаре дптревѣїте, де дп-езнї докторї ле дѣдеаѣ кѣвїнчїоса ладѣ, дпалтѣл лок провокѣ пе Лаліч а трїмїте леакѣрїле ши методѣл сѣѣ сїре черчетаре ла Віена.

Дптрѣчееа теарсе Лаліч дпсѣшї ла Віена ши дѣдѣ дпалтѣлї копїліѣ де рѣс-воїз о рѣзѣмїнте, дп кареа черѣ, ка фїнд дѣпсѣл аша де слаѣ де пѣ ар маї пѣтеа алерга пе ла чеї волпавї (тѣрваді), ел се-кретѣл сѣѣ л'ар дескоперї пе лѣпгѣ о кѣ-вїнчїосѣ рекѣношїнцѣ, арѣтѣнд кѣ докѣ-мїнте кѣте кѣре порокоасе ар фї фѣкѣт дѣпсѣл прїн методѣл ши леакѣрїле сале.

Дпалтѣл копїліѣ де рѣсвоїс, каре пѣ пѣтеа а пѣ бѣга дп сеатѣ о афларе аша де преціосѣ пептрѣ вѣпѣл оменеск, се сїндї дпдаторат а ащерне рѣзѣмїнтеа лѣ Лаліч Маїестѣдїї Сале дппѣрѣтѣщї ши а чере преадпалта хотѣрѣре.

Маїестатеа Са порѣпчї пѣмаї декѣт, ка атѣт методѣл, кѣт ши леакѣрїле лѣ Лаліч, че ле аре асѣпра тѣрѣрїї, сѣ се черчетезе де кѣтрѣ академїа мїлітарѣ медїко-Іосефїнѣ ши дѣпѣ че се вор фаче проѣе практиче ши еле вор респонде а щептѣрїї маї сѣс зїсеї академїї, атѣпчеа ачеста метод ши леакѣрї сѣ се дптреѣе де обїче асѣпра тѣрѣрїї ши тѣшкѣтѣрїї де шерпі веніпаді сѣѣт вѣпа прївїгерѣ а компетентелор дїкастерїї.

Дѣпѣче дарѣ зїса академїе прїн фѣ-кѣтѣле черкѣрї кѣпоскѣ атѣт методѣл, кѣт ши леакѣрїле лѣ Лаліч де вѣпе, дпалтѣл сѣат де тавѣрѣ норѣпчї тѣтѣрор медїчї-лор ши хїрѣрїлор, карїї се афлъ сѣѣт іѣ-рїсїдїнѣа лѣї, а фаче дп сорок де 2 апї кѣ ачестеа мїжлоаче ши дѣпѣ ачела метод сѣѣт чеа маї таре вѣгаре де сеатѣ ши кѣ скѣтпѣтате проѣе кѣвїнчїосе ши але ащерне вїнде се кѣвїне сїре черчетаре.

Че респѣлат аѣ авѣт ачестеа проѣе, пѣ пе есте тоѣта вїне вѣпоскѣт, дестѣ

къ Маїестатеа Са дупъртеаскъ не по- рѣнци де поѣ а фаче прове къ ачестѣа леа- кѣри іаръши дн сорок де 2 ані дупъртъ- шиндѣне пѣ пѣмаі къ тоате челе де тре- вѣиндѣ датѣри, чи ши къ вѣртічіка, кареа о дѣдѣ Лаліч ла лѣмпіъ дн лімба немца- скъ.*) — Газетеле Кроаціеі атѣт націонале, кѣт ши немцеці се дупрек а лѣзда ме- тодѣл ши леакѣриле лѣи Лаліч, арѣтѣндѣне къ довезі, кѣткъ Лаліч тѣрвареа ши дн градѣл чел маі маре, кареа пѣпѣ акѣма ера невіндекавілѣ, ар фі виндекато де тот. Дрепт ачѣеа ши поі дѣпѣ фѣгѣдѣинца датѣ маі де мѣлт, пѣ дупѣрзіем а фаче ачѣста метод ши леакѣри пѣвлікѣлѣи ромѣнск кѣпоскѣте токма дѣпѣ кѣртічіка маі свѣ лѣздатѣ а D. Лаліч.

1.

Тѣрвареа, зіче Лаліч, се паще ка боа- ль оріціналѣ дѣпѣ обсерваціле, че аѣ фѣ- кѣт ел пѣпѣ акѣма дупре довітоачеле де касѣ пѣмаі ла кѣні ши маі къ deadѣнѣл ла кѣні декѣт ла кѣдеале, ла каре зіче Лаліч, къ пѣ ар фі обсерват ачѣаста боа- ль, сѣ се фіе пѣскѣт оріціналѣ. Маі де- парте зіче дѣнѣл, кѣткъ дін пѣтѣрѣл кѣ- нѣлор, каре ар дѣвѣла дѣпѣ кѣдеале, пѣ- маі ачѣеа аѣ тѣрват, каріі аѣ фост маі

*) Heilmethode gegen die Hundswuth (hydro- phobie) bei Menschen und Thieren, so wie auch gegen den Biss giftiger Schlangen, durch 35jährige praktische Behandlung erprobt mit einer lithographirten Karte dargestellt und für das allgemeine Menschenwohl herausge- geben von Joseph Lalic, Lehrer an der k. Cameral-Triv.-Markt-Schule zu Verbovsk in Kroatien im Agramer Comitate. Wien, 1844.

мічі, ши пѣ пѣаѣ пѣтѣт дѣдѣстѣла волѣлѣ фіреск, ши ачѣаста маі мѣлт тоатна ши прітѣвара кѣнд пічі кѣлѣбра пѣ е маре, пічі ліпѣсѣ пѣ е де апѣ. Де аічѣа траѣе Лаліч ѣрмареа, кѣткъ пічі ліпѣса апѣі, пічі кѣлѣдріле зѣдѣвоасѣ пѣ ар фі сінгѣра прі- чіпѣ а тѣрѣрїі, ши ачѣаста къ атѣта маі мѣлт къ кѣт дн Оріент, знде пе лѣогѣ зп непрісос де апѣ есте ши о кѣлѣдрѣ пѣдѣшитоаре, ши тотѣши тѣрвареа аколо ар фі фоарте рарѣ, саѣ пічі декѣт, де ши се афлѣ о мѣлціме де кѣні, каре пе лѣп- гѣ алтеле се хрѣнѣск маі къ сеатѣ къ хоітѣри пѣтѣроасѣ. Дрепт ачѣеа, зіче Ла- ліч, пѣ сѣнт кондіціле, фѣрѣ де каре пѣ с'ар паще тѣрвареа ліпѣса апѣі, кѣлѣбра зѣдѣвоасѣ ши храпа стрікатѣ, чи пѣдѣ- стѣлареа волѣлѣлѣ фіреск, пріп каре се стрікѣ сетѣнца, акѣреіа неміжлочітѣ ѣр- маре есте продѣчерѣа веніпѣлѣі тѣрѣрїі. Аша дарѣ ла днчѣпѣт поате пѣмаі пѣдѣ- дѣстѣлареа волѣлѣлѣ фіреск продѣче тѣр- вареа, де ши інфлѣинца клімеі ши а храпѣі пѣ се поате тѣгѣдѣі къ модіфікѣ веніпѣлѣ ачѣста.

2.

Моліпсіреа де кѣне тѣрват есте аша де адеѣратѣ, днѣкѣт де с'ар атіпѣе чіне- ва пѣмаі де пѣрѣл знді кѣне тѣрват, че ар фі мѣпжїт къ вале, ар пѣтеа кѣпѣта веніпѣл тѣрѣрїі. Сѣнт пілде знде пріп аша атіпѣере ла зніі оамені дѣпѣ 9 лѣні, ва ла алціі ши дѣпѣ 27 ані саѣ пѣскѣт тѣрвареа.

Есте дѣсѣ де дѣсемпат, кѣткъ дн- свѣшїреа де а прімі моліпа ачѣстѣі веніп се лѣщеце пѣмаі асѣпра ачелора фѣарѣ, каре се паск оарѣе, кѣчї челе че се паск

възжнд, ачелеа нъ дппръщїе перїкълл, дп-
сѣ шї отъл дпсшїї, кълнд есте дп гра-
дъл чел маї таре тѣрват, продъче дп гѣ-
рѣ нїче вале аль-галвене зскате, че сѣнт
дп градъл маї таре молїсїтоаре, дакъ
се вор атїнде де пѣрдї кѣ пелкѣдъ сѣвїре
дпвѣркате (гѣрѣ, окїї, пѣрдїле ценїтале),
саѣ deskїce (pane) а алтѣї от сѣпътос.
Ачеста дптѣреще Лалїч прїп а са про-
прїе есперїїндъ, зїкълнд, кѣткѣ одатъ, кълнд
вреа сѣ спѣпъ чева зпїї от дп градъл
чел маї таре тѣрват, ачеста скїпїт вале-
ле сале лѣї Лалїч дп гѣрѣ, шї аша дѣпъ
треї септѣмълїї овсервѣ Лалїч дп сїне а-
челеа сїмптоте, че дпїпте де 8 ані ле
продъсесе о тѣшкѣтѣрѣ де кълпе тѣрват.

Аїчеа маї деслѣшпаще Лалїч дпкѣ дп-
тѣрвара: Поате зп кълпе алтѣелїз сѣпъ-
тос, дакъ се ва дптѣрѣта ла тѣпїе прїп
тѣшкѣтѣра са продъче тѣрвара? шї аде-
верезъ кѣ поате, шї ачеста о дптѣреще
дїп пропрїа са есперїїндъ, знде адекъ аѣ
възѣт, кѣткѣ вътжнд стѣпжнл кълпеле,
ачеста де дѣрерї тѣшкѣ пе стѣлжн, каре
нѣ тѣлт дѣпъ ачееа шї тѣрвѣ шї тѣрї,
їарѣ кълпеле ретасе сѣпътос фѣрѣ сѣ фїе
арѣтат презп сепп де тѣрвара. Ыа сѣ
деслѣшаскѣ дпсѣ Лалїч ачестѣ дптѣм-
пларе, ел зїче, кѣткѣ кълпїї карїї аѣ аст-
фелїз де венїпатъ тѣшкѣтѣрѣ тотдезпа
сѣнт чеї дїптѣїз фѣтадї, кѣчї есте лѣкрѣ
адеверїт, кѣткѣ тѣшкѣтѣра де кълпїї дп-
тѣїз фѣтадї де тѣлте орї шї чеа маї пе-
дпсепнатъ, прїп жѣваре кѣ аша кълпїї кѣ-
пѣтатъ се вїндекѣ фоарте греѣ. пептрѣ а-
чееа дакъ астфелїз де кълпїї сѣнт дптѣ-
рѣтадї ла тѣпїе, шї атѣпчеа ар тѣшка
пе чїнева, еї фѣрѣ дпдоїалъ фоарте зшор
кѣшѣтѣ тѣрвара. Де аїчеа се vede шї

афлѣ а са деслѣшїре обїчеїз а лѣпѣда
кѣдїей шї пїсїчїї чеї дптѣїз фѣтадї.

3.

Спедїфїкъл саѣ тїжлокъл вїндекѣторїз
а ачестеї дпфрїкошате воале есте рѣдѣ-
чина де гїптерѣ крѣчїтѣ (Gentiana cru-
ciata). Ачестѣ плантѣ креще дп досъл
тѣвїїлор дп лївезї шї кѣтпѣрї зскате,
пе кѣрѣрї пѣрѣсїте шї пе ла тѣрїїїле
дрѣтѣлѣї. Есте ка де о зртѣ дпалтѣ дп
флореще дп Ізлїе шї Август флорї вїнете.
Дїптрїо рѣдѣчїпъ креск 1—4 тѣлпїї кѣ-
трѣ олатѣ, фоле дї сѣнт верзї дпкїсе
дп форма ланчеї ла вѣрѣфѣ дптоарсе, кѣ-
трѣ олатѣ ашезате дпвѣлеск тѣлпїа шї
се крѣческ кѣ пѣреке.

Рѣдѣчина есте гроасѣ де зп децет маї
тѣлт рѣтоасѣ декѣт сїмплѣ, дп капѣтѣл
де сѣс де маї тѣлте орї крѣпатъ, пѣлѣ
ла о зртѣ де лѣпгѣ. Колоареа коажеї
есте аль-галвїпъ, дп лѣзптрѣ кѣ тотѣл
аль аре зп тїрос нѣ неплѣкѣт, ла гѣст
е ароматїкѣ чеваш амарѣ, шї дакъ о те-
стечї стоарче дп гѣрѣ о тѣлїїте де вале.
Креще дп Кроадїа мїлїтарѣ, дп тѣвїїї
Сїрїеї, дп Ардеал ш. а. локрїї.

4.

Чеа де кѣпетенїе овсервадїе, кареа
аѣ фѣкѣт Лалїч ла чеї тѣрвадї шї кареа
нѣ аѣ ретас фѣрѣ їнфлѣїпдъ асѣпра те-
тодѣлѣї сѣѣ де вїндекат есте зртѣтоареа:
Джпсѣл аѣ овсерват, кѣткѣ ачешїї непо-
рокошї дшї тѣшкаѣ маї тотдезпа лїмѣа,
пепѣтжнд сѣферї гѣделареа че о сїмѣеаѣ
аколо. Ла маї деапроане черчетаре афлѣ
дп партеа лїмѣеї дїп жос вїпеле лїмѣеї
(venae raninae) де лѣпгѣ легѣтѣрѣ (вро-

*)

скіѣ) негре, скліпичіоасе ші дѣлате. Ші фіндкѣ дн граніѣ нѣ есте зп лѣкрѣ неовічнѣт а дескіде де тѣлте орі ачестеа віні пѣмаі центрѣ дѣрері де кап, аша дартъ кѣдетъ ші Лаліч, кѣткѣ дескідереа ачестор віне, каре аша таре се дѣмѣл съвт тѣрваре ар пѣтеа аліна ачеста песокоті рѣѣ. Ші ачестеа а лѣі пѣрере се адевері кѣ тотѣл.*) Кѣчі дескідѣнд Лаліч ачесте віні ші лѣсканд съ кѣргѣ дестѣл сѣнце, сімптомеле воалеі се мікшора дѣведерат. Ші аша ачестеа есперіпндѣ легатѣ кѣ кѣношпнда деспре специфика віртѣте а Гпнтереі кѣрчіте дѣдѣ лѣі Лаліч прілеж а ашеза темейѣл порокосѣлѣі съѣ метод а віндека ачестѣ дѣфрікошатъ воалѣ. Ші токма аша пріп тѣлѣ черкаре вені Лаліч ші ла кѣношпнда тратѣрїі локале а тѣшкѣтѣреі (рапеі). Методѣл ачесте есте дѣпѣ кѣношпнда лѣі Лаліч чел маі сігѣр дн тѣртареа волнавїмор тѣрваді.

(Ва зрѣма.)

К Ѣ В Ѥ Н Т Ѣ Л

Длѣі професорѣлѣі Брезоіанѣ.

(Ростіт кѣ прілежѣл візітѣрїі д. Сале Домнѣ лѣі Цѣреі.)

Преа дѣлѣдате Doamne!

Шкоала нормалѣ дпн ачест жѣдеѣ, телеврѣнд сосїреа М. Тале дн зідѣрїле ноастре, депѣне ла пічїоареле Прпндѣлѣі съѣ прпн сѣпѣса М. Тале слѣгѣ, жертѣреа

адѣпкѣлѣі съѣ респект ші дѣкредпндареа деспре нестрѣмѣтата са драгосте кѣтре д. Та ші авѣзѣста М. Тале Familie.

Апронїе шасе веакѣрї, Преа д. Doamne, декѣнд Радѣ Негрѣ, пѣнд темелїе ачестеі четѣдї, пѣсе темейѣ статѣлѣі ротѣпеск; де атѣнчі ачестѣ четате, зітатѣ маі де тот де зртѣторїі domnї, прїимѣше астѣзі кѣ порочїре не стѣпѣнїторѣл дн сіпѣл съѣ. Спѣімѣлѣтатѣ, обосїтѣ де пѣтероаселе неказѣрї че а трекѣт песте дѣпса, редѣвіе, П. д. Doamne, дн пѣдеждїле еї ші ферїчіреа са есте дн чел маі палт град. Паре кѣ vede не Негрѣ; паре кѣ азде порѣпчеле ка съ се рїдїче едіфічізрї пѣвлїче: четѣдѣі, монастїрї, шкоале, лѣкашѣрї знде съ се адѣпостеаскѣ пѣтїмашѣл, съ се алѣтѣвіаскѣ правїле, шчл.

Ла сімптментеле зпанїме че дѣсѣлѣл дн тот локѣл фїпнда де фаѣѣ а М. Тале, шкоала нормалѣ алѣтѣрѣ ші сімптментѣл персонал ал славеі сале. Ші кѣтн пѣ с'ар сокотї еа ферїчітѣ възѣнд дн околѣл еї не чел че о протекѣтѣ, не зрѣмѣшѣл Басаравїмор? ші кѣтн пѣ с'ар стрѣмѣта еа дн кѣлѣтеа лѣкѣрїі, прїїмїнд дн враѣделе сале не прпндѣл че асѣдѣ центрѣ а віндека рапеле зпеї дѣрї, зѣкѣте атѣтеа веакѣрї съвт ѣрна дѣтѣперекѣлѣі?

Преа д. Doamne, кѣ кѣт інстїтѣдїле ноастре се дѣмѣлѣск, кѣ атѣт едѣкадіа пѣвлїкѣ кареа копрїнде челе д'ѣпѣтїї елементе але ачелора, тревѣе съ се тѣрїаскѣ ші съ се десѣшѣре, ка съ прегѣтїаскѣ не четѣдѣеалѣ ла дѣцелепчїзне, ла повїла практїкѣ а дрентѣрїмор ші даторїмор сале. Астѣел шкоала нормалѣ дшї траѣе дѣвѣдѣтѣреле сале дпн чеа че релїдіа арѣ маі сѣвлїт, морала маі кѣрат, інтелїдпнда

*) Ші дн Бѣпат ера оаре-кѣнд зп Ромѣн, каре віндека не чеї тѣрваді тѣндѣле вінеде де съвт лімѣѣ (кѣдѣїї).

maї adънк шї фолоситор, търцининд дн-
делетничиріле еї дн амортл кътре патріе,
prinđ шї інституциле ноастре. Къ асеме-
неа принципне шї сьвт счептръл пъринтеск
ал челбі маї лъминат prinđ, інстрекція пь-
вликъ дин ачест жъдеу odinioаръ атът де
стеарнъ шї пъръсїтъ, іар акъм ръспъндїтъ
пъль шї ла кълъпъл чел маї смерїт, спо-
реще, фортънд ініма сътеанълзі дн ре-
спектъл кътре леці, вьна оржандзіалъ шї
дндемъндъл къ dınadıncьл спре кълтївїреа
фрѣмоаселор ноастре къмпнї. Шкоалеле
dar dın ачест жъдеу, окротїте de а M.
Тале днделеаптъ овълдзіре prin вреднїка
de ладъ рѣвнъ шї активїтате а Длзі кър-
мїтор, сьнт вн ісвор de апъ віе dın каре се
аданъ тоатъ тїнерїмеа ачествї жъдеу, шї
претъндїденеа ценераціе че се рїдїкъ, фъ-
гъдїенце а да релїції крещїнії адевъраці,
prinđълзі сьвїшї кредїнціошї шї патрії
четъденї, капавїлї а о слъжї шї аї agonїсї
чїпсте.

Мъ сокотеск ферїче, П. А. Doamne,
а сьпъне ачесте търтърїсірї кьнощїндеї
стънлїнїторълзі, кървїа проведїнда іа дн-
кредїндат ферїчїреа ачествї попол шї каре
прївеще дн M. Та лъчаефъръл лъмінърїї лзі.

Нъ вълзі, П. А. Doamne, къ лїнгъ-
шїреа ва стръвате дпънтръл ачествї лок
сълпнт, нъ; еа се ва опрі ла прагъл аче-
стеї zıdїrї, шї невіновъдіа ва ресъфла ка
totdъzna дн ачест лъкаш ал тьселор.
Tїнерїмеа ентъсіастатъ de порочїта сосїре
а M. Тале, се роагъ сь і даї воїе ка сь
dovedeаскъ prin респънсвїрїле сале къ ачі.
днрѣаеаскъ днкълере се трактъ тот-
дъзна деспре даторїїле че авем а днплїні
кътре стъпънїре, патріе шї кътре тоці
фъкьторїї пощрї de віне.

DOMNЪЛЕ РЕДАКТОР!

Къ деосевїтъ плъчере четїв деъпълї
дъпъ — днтърнареа mea dın кълъторїе —
днсемпърїле фїлолодїче дела Nr. 31 а
Фїсіеї літерале — фъкьте de вн кьноскът
не-пъмїт ал Dтале ка респънзеторе ла че-
ле пьвликате дн Фїсіе Nr. 27. Маї painте
ъпсъ de а'мї десвълї пъререа ла ачелеа,
deskопър Dтале, къ ан фї dorїт а шї о-
поратъл пъме а кьноскътлзі Dтале, каре-
ле нъ ть лъсъ а ащента днделънг дъпъ
пофїтъл респънс деслвїшїторїс ла пропъ-
селе теле днтревърї. Dar фїндкъ роагъ
а і се пъзі стрънс непъмїреа, ть лас къ
Domнъл тьлдемїндзі пентръ репеделе ре-
спънс, шї днкредїндїндъл, къ шї еъ ла а-
семеенеа днтъмпларе, пре кълъ'мї ва а-
жнце пътереа нъ воїз прецета аї шервї.
Сь тречет акъм ла лъкръ. — Шї адекъ
че се атїнде de челе пъсе ла пентъл 2.
Ачі нъ ть почїс днвої ла тоте къ D. N.
пентръкъ нъ ам кьвънт а креде, къ про-
пъмеле тьлторатїче не, вь, ле, шї нї, ві,
лї тоте — атът пентръ datїв, кьт шї пент-
ръ акъзатїв се днтревзїндъзъ.

Пропъмеле днпревпъторе не, вь, ле,
(дакъ сь нъ ле маї скїмътм къ нї, ві, лї)
кьт стаъ акъм сьнт а datївълзі, прекъм
се поте vedé dın есемпълз: не плаче, вь
плаче, ле плаче; dar се пот днтревзїнда
ачесте шї пентръ акъзатїв, тьпсъ атъпче
се маї адаоце шї дї (дакъ ії нъ плаче)
пентръ ценъл вьрвѣтеск, къ ле е пъмаї
пентръ чел фетесек, п. е. не ладъ, вь
ладъ, лї шї ле ладъ. Darъ къ шї про-
пъмеле нї, ві, лї, с'ар пъте птревзїнда пент-
ръ акъзатїв, ачеаста еъ нъ почїс прїче-
це, маї вьртос, къ шї есемпъле ла пьн-

тъл ачеста адъсе сѣнт токма дн контра пѣреріи Длѣи N. пентрѣ-къ дн ачестеа: нѣи фаче, вѣдѣ дъче нѣ сѣнт пропъстеле нѣ, вѣ, лѣ, чѣ прѣн компендіѣ сѣнт лъсате а-фарѣ, прекъм овѣчѣт фаче попорѣл чел де рѣнд — пропъстеле днпрезпѣторѣ але акъзатѣвѣлѣи не, вѣ, — шѣи веѣ, вѣдѣ сѣнт дн иѣ иѣи скѣртате, че маѣ кѣар се пѣте vedé дн зрѣтѣореле: м'оѣс дъче, тѣи, с'о дъче, нѣ-ом дъче, в'иѣи дъче, с'-ор дъче, znde дн есемплѣл днпѣтѣс не се атинѣе де пропъстеле не, вѣ, лѣ, ле, ѣарѣ дн чѣ-лалат де пропъстеле не, вѣ, се, каре ле-гате де верѣе днторѣ днделесѣл ѣарѣ ла персѣна ачѣеа, де карѣа се фаче ворѣа. — Дар ка шѣи маѣ вѣне сѣ се конвѣогѣ орѣ чѣне, къ нѣи шѣи вѣ дн п'-иѣи шѣи в'-иѣи чел де сѣс — нѣ сѣнт пропъсте, към воѣеце D. N. воѣс сѣ адѣк зрѣтѣореле де есемплѣ: л'-иѣи прѣнде, л'-иѣи вате, л'-ор лъса, сѣѣ дн-торѣ: прѣнде-л-иѣи = прѣнде-л-вѣи, вате-л-иѣи = вате-л-вѣдѣи, лъса-л-ор = лъса-л-вор, дн каре се vede, къ иѣи, иѣи шѣи ор сѣнт скѣртате дн: вѣи, вѣдѣи шѣи вор. Дн тѣте ачѣстѣа кѣар се vede, къ ворѣеле скѣртате: оѣс = воѣс, иѣи = вѣи, о = ва, ом = vom, иѣи = вѣдѣи, ор = вор, пѣмаѣ ле-гате къ пропъстеле me, те, се, л, о — шѣи не, вѣ, се, л ле вѣн дн акъзатѣв, ѣарѣ къ мѣи, дѣи, і etc. дн датѣв.

Маѣ департе зѣче D. N., къ пропъсте-ле мѣ, те, легѣндѣсе къ верѣеле скѣртате і, дѣи = вѣи, вѣдѣи се скѣмѣвѣ дн мѣи, тѣи, пре-към: мѣдѣи вате, тѣи дъче, дн лок де мѣи вѣдѣи вате, те вѣи дъче, де znde dedъче, къмкъ мѣи, тѣи, легате къ алт къвѣнт зрѣтѣ-торѣ днтрѣвѣл — сѣнт нѣ пѣмаѣ дн да-тѣв, чѣи шѣи дн акъзатѣв. Еѣ зѣсѣ дѣнѣ прѣ-чѣперѣа теа зѣв, къмкъ мѣи шѣи тѣи дн м'-иѣи

вате, т'-иѣи дъче нѣ сѣнт нѣчѣи зѣн фѣлѣс де пропъсте, чѣи аѣче сѣнт контрасе пропъсте-ле днпрезпѣторѣ але акъзатѣвѣлѣи: me, те, къ верѣл ажѣтѣторѣи вѣдѣи шѣи вѣи дн мѣдѣи шѣи тѣи; шѣи пентрѣ ачѣеа астфѣлѣс де зѣ-чѣрѣи сѣнт дн акъзатѣв. Дар с'ѣѣ къвѣнтат маѣ сѣс дѣспре зѣеле ка ачѣсте днпѣтѣ-пѣлѣрѣи а датѣвѣлѣи шѣи акъзатѣвѣлѣи. — Сѣ пѣшѣим аша дар маѣ департе ла щ.

Кѣмкъ щ е пѣмаѣи зѣн компендіѣи дн скрѣере, ачѣеа е сѣѣнт, зѣсѣ мѣи се паре къ нѣ фачет вѣне, къ о днтревѣинѣдѣи дн локѣл лѣтерѣлор шт, шѣи ачѣста дн треѣ прѣчѣиѣи 1. щ прекъм де комѣн се сѣѣе е де орѣѣпѣнѣ славѣкъ, шѣи се пропънѣдѣе дѣнѣ патѣра са ка шт. 2. Маѣ тоѣи зѣнзрѣнѣи вѣлѣдѣнѣи пострѣи, дар крѣд, къ шѣи дн алте нѣрѣдѣи зѣнкѣ вор фѣи мѣлѣдѣи, карѣи про-пѣнѣдѣи пре щ ка шт,*) шѣи ачѣста фѣрѣ дндоѣалѣ пентрѣ ачѣеа, къчѣи 3. щ, дн лѣмѣа нѣострѣ се dedъче дн сѣ сѣѣ дн sc дн къвѣнтеле чѣле де орѣѣпѣнѣ латѣнѣ, каре лѣтере, прекъм воѣс арѣта маѣ жос — дѣ-пѣ фѣреа лор — прѣн зрѣтаре фѣлологѣкъ — нѣ дн шт, чѣи дн сѣ, аѣ шт се мѣтѣ.

Се vedem дарѣ оѣре авѣт къвѣнт а лѣпѣда пре щ дн алфавѣтѣл пострѣ, шѣи пѣтереам днтревѣинѣда дн локѣл еѣ пре сѣ, аѣ шт пентрѣ пѣстрѣреа еѣмологѣиѣ. Зѣсѣ маѣ пѣнѣте де а пѣшѣи ла ачѣста дѣи арѣт Domѣл мѣѣ! Кѣ еѣ предѣеск сѣа-тѣл Длѣи N. ка сѣ не фѣрѣм де скѣлѣѣ-тѣрѣи нѣѣ, каре доведѣеск нѣкѣносѣѣиѣнда лѣм-вѣи нѣостре, дар нѣрѣреа Длѣи, къ треѣе сѣ скрѣет нѣнѣ vom скрѣе къ слове — прѣтѣтѣндѣеа прекъм грѣим, пѣмаѣ днтрѣ-а-

*) Дн Ардеал къ щѣреа поастрѣ нѣкѣрѣи.

тъта ми плаче, джкът ачеаа пѣ вѣне нѣчѣ джтр'о колѣзіе кѣ пѣстрареа етімологіеі, кѣчѣ ачеаста дѣпъ пѣререа теа, дар ми а Domniei таме дела Nr. 8 а Фііеі дѣн а. 1838 — ми пѣпъ атѣнче тревѣе обсерватъ чел пѣдѣн дж ворѣа кондеівлѣі ми а тіпарівлѣі, — алтѣзм воіндѣне вѣне, не вом фаче рѣѣ, кѣнд де вѣпъ воіе аѣ дѣн пѣсчѣндъ вом акопері лѣміна, че нѣ ар дескопері ѣрзіреа ми дѣдѣчереа кѣвінтелор, преѣзм ми релѣдііле етімологіче джтре лімба нѣстръ ми свроріле еі; ми аша нѣчѣ кѣнд пѣ вом ажѣнѣ ла адеѣврата ми дѣсевѣршіта кѣнѣсчере а лімѣеі нѣстре, нѣчѣ вом пѣтѣ а не кѣрѣді ми кѣлтівілімба ми павѣді літератѣра нѣстръ, чѣ вом рѣтѣнѣ in statu quo кѣ дѣнса.

(Ва зрма.)

Тѣрѣбічеле дѣпъ морте.

Нѣ е фѣндъ маі тікѣлошітѣ дж Тѣрчіа дѣкѣт фѣтеіа. Еа е прѣвѣтѣ ачѣ дрепт склава вѣрѣватѣлѣі сѣѣ, пѣптрѣ а кѣреі крѣщере нѣ пѣмаі кѣ нѣ се джгрѣжеѣе нѣме, чѣ джкѣ се джтреѣзіе мѣжлѣче, ка сѣ се джпѣдече дж орѣ ми че mod. Еле нѣ мерг дж вѣіада лор ла вѣсерікѣ, нѣ се джкѣпъ нѣчѣ одатѣ, джсѣѣршіт трѣіесѣ пѣртате де сіпѣрѣл трѣпесѣ інстѣнт, іар нѣ де мѣнтеа чеа сѣлѣтѣсѣ. Кѣ вѣрѣадѣі сѣі а еші ла плѣмѣрѣі, ла веселѣі, сѣѣ а шѣдеа ла масѣ джкѣ. нѣ ле есте іертат, ка ми кѣнд еле п'ар фѣ дела пѣтѣрѣ менѣте пѣптрѣ о парте джтрецітѣре а вѣрѣадѣлор, карѣі де сіне нѣ сѣят дж старе а джплѣні ачел дѣфект дж соціетатеа омѣнеасѣкѣ, че се сімте атѣт де кѣмпліт ліпсѣнд фѣтеіа. Шѣ да-

кѣ дж вѣіацѣ сѣят сѣртанѣле фѣтеі атѣт де ізолате де тот че е повѣл шѣ ѣпѣресѣк дж лѣме, ва кѣцѣта чѣнеѣа. кѣ чел пѣдѣн вор фѣ авѣнд пѣдѣжде, кѣтѣкѣ дѣпъ мѣрте вор аѣла о фѣрѣчѣре де каре ачѣ дж лѣме нѣ с'аѣ джвреднѣчѣт? Ба нѣ; чѣ ачѣ сѣят сѣпѣсе джкѣ ла маі марѣ пѣдѣпсе; кѣчѣ де врѣме че корѣпѣл лор нѣ хотѣрѣще нѣмѣк пѣптрѣ фѣтеі, нѣчѣ вѣне нѣчѣ рѣѣ, еле сѣят сіліте а зрма не вѣрѣадѣі сѣі вѣнѣ рѣі кѣзм аѣ фост, джкѣ ми дж чеа лѣще, дѣпъ кѣвінтеле ачелѣіа знде зіче: „Чѣі че аѣ сѣферѣт тѣте кѣ рѣѣдаре ми аѣ джплѣнѣт порѣнчѣле Domnѣлѣі, вор аѣеа де лѣкѣндъ раіѣл, ми вор джтра дж грѣдѣнѣле Edemѣлѣі де джпреѣпъ кѣ фѣтеіле, фѣіеле ми серѣтѣрѣле сале.“ Іар джтр'алт лок сѣѣ: „Сѣфлетеле імпѣлор (пѣкѣвіомілор) се вор кондепна дж тартар ми вор джтра дж авѣтакѣлѣл (лѣкашѣ) фѣкѣлѣі іпѣрнал кѣ фѣтеіле ми фѣтеле лор де джпреѣпъ ми аколо джшѣ вор прѣімі рѣсплата са.“ Де ачѣ зрѣеазѣ, кѣ фѣтеіле Тѣрчілор джкѣ ми дѣпъ мѣрте сѣят прѣвѣте де склаѣе вѣрѣадѣлор сѣі, знде а лор мерѣт морал нѣ се чеарѣкѣ, чѣ сѣят сіліте адеѣе ми невіновате а джпѣрѣді пѣдеанса вѣрѣадѣлор сѣі дж фѣкѣл іадѣлѣі. — Маре порѣчѣре пѣптрѣ біетеле фѣтеі тѣрѣче, кѣ рѣлеѣеа лор арѣ не Moxamed нѣмаі де прѣрок, іар нѣ ми де Dѣзмнезеѣ!

† — — —

Л А М Ъ С А М Е А.

Кѣпѣтѣ, о мѣсѣ! кѣпѣтѣ, о мѣса теа крѣстѣнѣ!
Не антѣкрѣсті, не імнѣі, не омѣл че сѣспѣнѣ
Бѣі кѣам' а тѣ аскѣлта!
Не коарѣде ле дѣі соноаре вѣвреѣе ліѣртатеа,

Ші тоатъ 'дї армоніа ва фї егалітатеа, —
Ші міла фї'дї ледеа, ші пачеа дїнта та.

Простітзате тзсе ле дз ла ніетате,
Лзчеще інтре еле ші дз ле демнітате, —
Деліръа де профет.

Соціетатеа цеме; — ші пзсъа оменімеї,
Дзререа де конфрате, інтъмпівъа крззімеї,
Е місіа прескрїсї крестівзасї поет.

Ачі съ стаї, о тзсъ! Д'ачі те арїнеазъ,
Д'ачі съ даї семпалъ, ін'адзпъ, 'нпрезнеазъ,
Рзспїтеле скїптеї!

О факъ фъ дїп еле; о факъ де лзмівъ;
Івалдъ престе лзте ачеа лзмівъ ліпъ,
Рекїамъ 'н даторіе модерні Прометеї.

Іа дісзпіреа воастръ, інтопъ, тзсъ, гласъ'дї!
Інтінде армоніа пе знде трече пасъ'дї,
Ші фъ а аскзлта,

Ші ровъа ші стзпъвъа, ші слава ші чел таре,
Мотївъа інфрздіреї ін тоата та кытаре, —
Вестїнд ла тодї пе Домъа че віне 'н зрма та.

Богатълзї че стрънце кз тзятъ лъкомїе
Семъпътрї, чїреаде че 'неак'а са кыпше. —
Грънаре пзмпнтедї,

'Бї спзпе кз тот спїкъа, — кз каре тілзеще
Пе шї сьрак че пльнше, — родеце, се 'нстзеще
Ін кыпърї емпїрее, ін холдеде черендї.

Сьрачїлор зі іаръ: пе аст кыпълт вої тречендї;
Въ поартъ грїжа Домъа, ші кът ачї петречендї
Вої кредендї ші рьвдадї.

Лз шїемзїдї богатъа че сеатъпъ шї стрънце
Рїзънд де тзнка воастръ. рїзънд де чел че пльнше,
Ертадї'а вої пе д'впсзла шї'а вінекзвънтадї.

Кз інъкрїреа зреї пз въ 'ндоїдї тзхміреа,
Ші ла дзререа воастръ н' адзогадї кыреа
Че віне дзпъ ръъ.

Зноїдївъ'дї ін Домъа, сфїндїдївъ кз міла;
Іа драгосте сьракъа шїш зшзреазъ сіла; —
Еа 'ї рькореще мїнтеа шї 'ндзръ трзвъа съъ.

Зпіреа 'мъзрътеазъ; зпіреа пзлатзеще,
Ші драгостеа, ші міла пороаделе 'пъръдеще, —
Въ ажзтадї! ертадї!

Ертадї ші пе богатъа орвїт де лъкомїе,
Ертадї ші пе тіранъа тзрват д'а са тъпше, —
Вегїадї, пзндїдї мїнзтъа ші пз въ спїтъмънтадї!

Комъате, тзсъ сакръ; комъате егоїстъа,
Каре віклеан с'аскзнде ші іа патриотїстъа,
Іа пзме де крестїн.

Съ поатъ с'атъдеаскъ. — Те дз фъръ сфїалъ,
Ла чеї че стаї пе тронзрї: ле епзпе кз се 'пшалъ?
Къчї зпъа е стзпъвъа ші фрадї къ'дї і се 'пкїн.

Фїї пзндръ ін тот тімпъа ші кытъ ін тот локъа,
Пе знде аззї пльнцерї, знде е крзпт порокъа,
Тѣ опреде комсолънд,

Ші орї че кїн, дзрере, шї орї че амъсаре,
Імпакъ ші алїпъ кз сакра та кытаре,
Депзпе тз пъдежде ін отъа експїнънд.

Амерїнцъ, інспїръ пе чеї че пе фак пръвілї;
Інкрзптъ кытре чеїа че ве зї к' ардіаъ стъвілї
Фрздіеї оменендї; —

Ші поесїа тоатъ, гьндїреде 'нзеїте,
Пе каре провїденца веїнчетат трїміте,
Мїсіонерї де паче, мїсіонерї черендї. —

Адзп'о інпрежзр'дї; вьлудадї за інпрезпъ;
Он їмъ ла тзпъзіре ка о вестїре зпъа,
Кз віне Дзмнезеъ. . . .

А два лзї венїре д'апроане пе сосеще: —
Профендї, прелъде харпа; къчї, іатъ'а, се івеще.
Ші ръа се сдровеще де гласъ съъ чел греш. —
Чесар Болїак.

Кътева къпътърї.

3. Нзтъръа тълхарїлор де шрїн оране
днтрече пе нзтъръа челор дїа кодръ.

4. Дн капїталїе саї івіт тзлте віте,
марте пзтъпнтене, марте стрейне, дн вен-
нъпнтеле дзпъ moda чеа маї дїп зршъ.